

שמואל יוסף (ש"י) עגנון

עגנון נולד בשנת 1888 בגליציה ונפטר בשנת 1970 בירושלים.

עגנון נולד עם השם שמואל יוסף צ'אצ'קס. את חינוכו רכש מאביו ואמו. כבר מילדותו שקד על לימוד המסורת התרבותית היהודית וכן הרחיב את השכלתו הכללית. מגיל 13 ידע לקרוא גרמנית. שיריו הראשונים נכתבו כשהיה בן 9.

בשנת 1908 עלה לארץ, אך ירד לגרמניה בשנת 1918, שנתיים לאחר מכן נשא לאישה את אסתר מרכס וב-1924 חזר לארץ. בכתביו הראשונים הושפע מערכים שהביאו אנשי העלייה השנייה, וגם מהספרות והתרבות הגרמנית. הוא עזב את אורח החיים היהודי מסורתי לזמן קצר, אך חזר להיות יהודי דתי.

סגנון הכתיבה של עגנון הושפע מהמקורות היהודים: מקרא, סיפורי חז"ל, וסיפורי עם. עגנון כתב סיפורים קצרים וגם רומנים ארוכים. סיפוריו עוסקים בתחומי חיים שונים. יצירתו של עגנון כתובה ברובדי משמעות נוספים לאלו הגלויים בה. כל סמל מרמז על מעגל נוסף של משמעויות.

גם השפה של עגנון ייחודית ומבוססת על מרכיבי לשון שמקורם במסורת היהודית. חלק מהמילים בהן השתמש השתלבו בשפת היום-יום עד לימינו.

מלבד מילים מיוחדות היה לעגנון גם ריתמוס ייחודי, מבנה ייחודי של משפטים וסגנון ייחודי ובולט. בכל זאת, קשה להסביר אותו, ולכן הוא הפך לנושא של מחקרים רבים. סגנונו הייחודי של עגנון מועבר לקורא עם כל משפט ביצירותיו.

עגנון הוא הסופר הישראלי היחיד שהוא חתן פרס נובל לספרות (שנת 1966).

ספריו תורגמו לשפות רבות.

רכש, לרכוש – to acquire
שקד, לשקוד – to work diligently
להרחיב, להרחיב – to widen
השכלה – education, knowledge

נשא, להנשא – להתחתן
הושפע, להיות מושפע – to be influenced
ערכים – values
אורח חיים – lifestyle

מקורות – origins
רומן – novel
עוסקים, לעסוק – to deal with
תחום – field, area
רובד – layer
משמעות – meaning
גלוי – revealed, open
מרמז, לרמז – to imply

ייחודי – unique
מרכיב – component
השתלבו, להשתלב – to integrate

בולט – prominent
נושא – subject
מועבר – transferred, relayed

חתן – recipient

תמול שלשום

events, happenings – קורות
 anonymous – אלמוני
 youth – בחרות
 rabies – כלבת
 to follow – עוקב, לעקוב
 process – תהליך
 failing – כושל
 pioneership – חלוציות
 apprenticeship – השתלמות
 professional – מקצועי
 artisan painter – צבע-אומן
 repeating – חוזר ונשנה

to integrate – לשלב
 observation – התבוננות
 to focus – מתמקדת, להתמקד
 to spread out – לפרש
 factions – סיעות
 achievements – הישגים

actually – למעשה
 here: aspect – מישור
 to imply – לרמז

complexity – מורכבות
 plot – עלילה
 layer – רובד
 fine diagnosis – דקות אבחנה
 time period – תקופה
 decisive – מכריעה

הרומן עוקב אחר קורותיו של יצחק קומר – אחד מחייליה האלמוניים של העלייה השנייה – החל מימי בחרותו בגליציה ועד למותו הטרגי ממחלת הכלבת בלב היישוב היהודי הישן בירושלים. בין לבין עוקב הסופר אחר תהליך עלייתו של יצחק ארצה, אחר ניסיונותיו הכושלים לממש את אידאל החלוציות בארץ ישראל, אחר סיפורי חברויותיו ואהבותיו, אחר תהליך השתלמותו המקצועית כצבע-אומן ואחר ניסיונותיו החוזרים ונשנים למצוא לעצמו בית בארץ ישראל.

ברומן הצליח עגנון לשלב בין שתי פרספקטיבות של ההתבוננות – הפרספקטיבה האישית והפסיכולוגית מתמקדת בדרכו האישית של יצחק, והפרספקטיבה הלאומית-קולקטיבית פורשת את הביוגרפיה של הדור, על פלגיו, סיעותיו, אתגרו, ערכיו, בעיותיו, כישלונותיו ו**הישגיו**.

ישנם הרבה פרטים אוטוביוגרפים בתמול שלשום, ולמעשה רבים רואים ביצחק קומר את עגנון עצמו. הפרטים האוטוביוגרפיים מופיעים הן במישור הישיר, והן במטפורי. למשל העלייה של יצחק לארץ ישראל מתאימה לזו של עגנון, תיאור משפחתו של קומר מרמז על משפחת צ'צ'קס (משפחתו של הסופר) בגולה, ועוד

הרומן שפורסם ב-1946 נחשב ליצירת מופת בספרות העברית כולה. מעבר להישגיו הספרותיים – מורכבות העלילה, שימוש במגוון רבדים של הלשון העברית, דקות אבחנה פסיכולוגית ושילוב ייחודי בין אירוניה לפתוס ובין ראליזם לסימבוליזם – הרומן מתאר את חיי היישוב העברי בארץ ישראל בתקופה המכריעה להקמתו ולהתפתחותו – תקופת העלייה השנייה.

שיי עגנון

תמול שלשום

כל סיפוריו של שמואל יוסף עגנון